

Visitationstal i Kyrkcentrum, Håbo pastorat den 9 april 2017

Idag är det påsksöndag, en av de söndagar under kyrkoåret som allra mest förknippas med förhoppningar inför det som snart ska komma. Men vi vet samtidigt att det inte är någon quick-fix. Den stundande påsken innebär mycket kamp och mycket smärta innan det kommer till uppståndelsen. Kanske kan det sammanfatta den här visitationen i Håbo pastorat; mycket förväntan, en hel del jobb att göra och en stark förhoppning att det ska bli riktigt bra.

Men först något om visitationen som jag gör på biskopens uppdrag. Det är en påminnelse om att vi är en episkopal kyrka och att vi hör samman i ett större sammanhang, ytterst som en del av den världsvida kyrkan. Därför sker visitationer regelbundet. Senast var det ärkebiskop Anders Wejryd i april 2013 och dessförinnan dåvarande kontraktsprosten Ann-Charlotte Träisk i mars 2007.

Visitationen har förberetts av stiftspedagog Nina Carlsson-Garlöv och Mats Lagergren som även är notarie vid denna visitation. Han kommer att sammanfatta intrycken i ett protokoll som är mer utförligt än det jag nu kommer att säga, ett protokoll som kommer att skickas till er för reflektion och fortsatta samtal. Det har även skett en inspektion av kyrkobokföringsinspektör Anders Grape och protokollet från hans besök läggs som en bilaga till visitationsprotokollet.

Ett stort tack för de här dagarna som har varit mycket spännande och innehållsrika. Vi har mött stor generositet, både när det gäller mat och kaffe vid lämpliga tillfällen och i samtalen där ni frimodigt har delat med er.

Ett tema som vi har återkommit till är gudstjänstlivet. Ni har fem mycket vackra medeltida kyrkor och så detta kyrkcentrum som verkligen framstår som ett centrum i pastoratet. Och låt mig börja här i Magdalenasalen där vi nu befinner oss. Här vill jag uppmana er att byta namn och istället kalla det för Magdalenakyrkan eller St:a Magdalena kyrka. För det är ju en kyrka, ett kyrkorum som är invigt och då ska ni frimodigt bekänna det. Under visitationen har jag fått berättat hur någon tvekat om att döpa sitt barn här därför att de var osäkra på om det var en kyrka. Men det är verkligen en kyrka och därför tycker jag att ni ska kalla den för det. Och ni gör alldeles rätt som firar gudstjänst här varje söndag.

I övrigt är det söndagliga gudstjänstlivet högst varierande och jag vill starkt uppmana er att tillsammans sitta ner, församlingsråd, kyrkoråd och berörda medarbetare, och tänka igenom hur ni vill att ert gudstjänstliv ska se ut så att det blir en motor i församlingsbyggandet i alla församlingar och i pastoratet i stort. Jag menar att ni med stolthet ska se denna kyrka som er moderkyrka. Skokloster och området kring Kalmar kyrka växer och jag anser att det är strategiskt rätt att ni snarast fira söndaglig gudstjänst med präst och musiker i Kalmars kyrka och Skoklosters kyrka!

Helst skulle jag vilja att ni gjorde det även i de andra kyrkorna. Att våra kyrkor används och att det finns en regelbundenhet är en grund för att bygga

församlingar. Även om det kommer få gudstjänstdeltagare i en del församlingar så ska ni inte stirra er blinda på det. Min erfarenhet är att alla församlingars söndagliga gudstjänstliv det har en betydelse för hela pastoratets församlingsväxt! Vi är beroende av varandra.

Fler söndagliga gudstjänster kräver en samordning och jag kan redan från början säga att ni inte kan fira gudstjänst klockan 11 i alla kyrkor. I stället behöver ni hitta tider som gör att präst, musiker och vaktmästare kan fira två eller tre gudstjänster på samma dag. Om det sen innebär gudstjänst klockan 10, klockan 12 eller senare på dagen till exempel klockan 16 eller klockan 18, det måste ni själva komma fram till. Det viktiga är att samma kyrka har samma gudstjänsttid alltid. Inget hattande!

En konsekvens av detta är att ni behöver tänka om så att dopen i första hand styrs till lördagar.

Ta tid att hitta en modell som passar era församlingar och som ni tror är genomförbar. Just nu har ni två vakanser på prästtjänsterna, till del har ni löst det med emeriti och till sommaren kommer en ny präst, Nadja Elhousny. Det är ett prioriterat mål att ni rekrytera ytterligare en präst bland annat för att genomföra en ny gudstjänstsreform, dels för att kyrkoherden och den arbetsledande komministern arbetar för mycket utifrån det jag sett hittills. Det tredje skälet är att ni är ett växande pastorat. Ett gammalt nyckeltal är att det går en prästtjänst på 2500-3000 boende.

I övrigt när det gäller kyrkorna har jag som kontraktsprost ett särskilt ansvar att titta på att det är ordning och reda, att inventarieförteckningar är uppdaterade och att det finns ansvariga kyrkvårdar utsedda för detta arbete. Generellt kan jag säga att det ser mycket bra ut. Det finns alltid saker att peka på och det kommer att finnas med i protokollet.

I pastoratet har de anställda gått igenom en tid av prövningar och ni har tagit hjälp av ett företag som heter Arbetslivsresurs för att arbeta med er arbetsmiljö. Detta företag har genomfört en omfattande arbetsmiljöutredning.

Jag ska här inte gå in på några detaljer, utan vill med glädje konstatera att ni är på rätt väg och flera anställda berättar om att det nu är ett mycket bättre arbetsklimat. Men nöj er inte med detta, en sådan här process kommer att behöva pågå ett par år till med medvetna arbetsinsatser. Det kommer även att komma tider i framtiden när det kärvar till sig, så är det alltid när människor ska samarbeta. Så välbyggda strukturer.

Ett av mina råd är att ni ska försöka få tillstånd en samverkansgrupp mellan arbetsgivare och de berörda fackliga organisationerna - gärna på lokal nivå - som regelbundet möts. Alla anställda ska veta vart de ska vända sig när de upplever att något inte står rätt till och ingen ska behöva stå ensam och påtala brister i arbetsmiljön.

Kyrkoherden har bildat en vad ni kallar "framtdsgrupp" – med kyrkorådets ordförande och den arbetsledande komministern samt skyddsombudet – jag uppmanar er att benämna denna grupp för vad den är; en **arbetsmiljögrupp**

Ni anställda behöver arbeta vidare med era strukturer så att det finns en hållbar organisation. En gammal militär sanning är att vi ska planera i fredstid så att vi står beredda när kriget kommer. Riktigt så drastiskt är det inte men det är alltid klokt att göra sina förberedelser när det är lugnt för att vara beredd att möta kriser när de kommer.

Arbetsmiljöundersökningen visar också på behovet av att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan församlingsråd och kyrkoråd. Kyrkoordningen talar om vilka uppgifter som församlingsråden har ansvar för. Utöver det kan kyrkorådet ytterligare delegera uppgifter till församlingsråden så att mer ansvar vilar på församlingsråden.

Jag vill uppmana er att ha tydliga och ordentligt nedskrivna delegationsordningar så att ingen behöver tveka om vilket organ som har att fatta beslut i den ena eller den andra frågan. Otydlighet är alltid en källa till frustration och leder antingen till att saker ramlar mellan stolarna eller en känsla av att ni trampar in på varandras revir. Det här med församlingsråd är ju också en ganska ny företeelse och ni delar erfarenheten med de flesta andra pastorat när ni försöker hitta era roller i en ny organisation.

En annan gräns som måste vara mycket tydlig är den mellan styrning och ledning. Ni är många förtroendevalda som är engagerade i verksamheten, i er roll som ledamöter i kyrkoråd och församlingsråd, som kyrkvårdar och ibland som ideella medarbetare. Här är det viktigt att vara medveten om sin roll och att man är förtroendevald endast när sammanträdet pågår. Den rollen tar man inte med sig in i andra uppgifter. Det finns ett fint gammalt ord för detta; att vara ”syssloman” – dvs förtroendevald.

Det är också viktigt att inte hamna i en arbetsledarroll eller att gå in i en sådan, det är upp till kyrkoherden eller till den person som fått kyrkoherdens delegation att leda i kyrkoherdens ställe. Återigen, tydlighet i rollerna gör att ni slipper mycket onödigt gnissel.

I mötet med kommunalrådet talade vi mycket om samverkan. Det var verkligen ett glädjande samtal som bekräftade det vi fått berättat för oss tidigare under visitationen. Håbo pastorat har ett mycket stort förtroende i kommunen och det gäller på flera områden. Ni har ett fantastiskt samarbete med skolan som börjar redan i förskolan och fortsätter genom hela grundskolan. I familjecentralen samverkar ni med kommunens socialtjänst och region Uppsala och i ett nära samarbete med polisen. Där finns ni med i styrgrupp, styrelse och kanske framför allt i det vardagliga arbetet. Församlingen är en del av den kommunala krisorganisationen och kommunalrådet berättade hur väl kyrkcentrum har fungerat under tider av kris i kommunen. Det är glädjande att höra och ett tydligt exempel på hur ni genom målmedvetenhet har vunnit förtroende och att ni hela tiden skapar nya kontakter. Håbo pastorat är verkligen del av det kringliggande samhället.

Det stämmer väl med den känsla vi fick när vi pratade med personalen i olika konstellationer. Det bubblade av kreativitet och vilja att hela tiden göra ytterligare insatser. Det är väldigt positivt samtidigt som ni naturligtvis

måste hitta rimliga prioriteringar. Vi kan inte göra allt och vi måste lära sig att leva med den frustrationen – ”sinnesro att acceptera det jag inte kan förändra, mod att förändra det jag kan och förstånd att inse skillnaden” som vi ber i sinnesrobönen. Men visst är det härligt att hamna i ett sammanhang där många vill väldigt mycket. Jag skulle kunna säga mycket mer om er verksamhet och alla de människor som möts i grupper, körer, enskilda samtal och öppna mötesplatser. Ni har mycket att erbjuda och ni möter många människor. Även här ber jag att få hänvisa till protokollet som kommer att belysa ert arbete utifrån församlingens grundläggande uppgift; gudstjänst, undervisning, diakoni och mission.

Låt mig till sist återvända till sankta Magdalenas kyrka – alltså Kyrkcentrum som jag tycker på ett bra sätt beskriver ert pastorat. Det är ett öppet och generöst sammanhang där människor från olika sammanhang möts. Jag ser fram emot att vi alldeles snart ska få bege oss dit och fortsätta gemenskapen kring en kyrklunch.

Men innan dess vill jag enligt gammal god tradition lämna ordet fritt om det är någon som vill lägga till något eller kommentera något av det jag har sagt.

En fråga gällde att Kyrkcentrum i stället ska kallas för Magdalenakyrkan eller S:ta Magdalena kyrka. Det påtalades att många ser kyrkcentrum som folkets hus där det profana samsas med det kyrkliga, här sker många olika saker.

Visitorator betonade värdet i att det får vara en plats dit många är välkomna och att det inte är någon motsättning att vara tydlig med att det är en kyrka.

Nästa fråga gällde församlingarna och om visitorator ser något värde i att lägga samman församlingarna för att säkerställa gudstjänst varje vecka i en större församling.

Visitorator menade att det inte finns någon anledning till detta. Tvärtom finns det goda skäl att värna om socknen och det arv som är oss givet. Så länge det finns ett engagemang och så länge det går att samla till ett församlingsråd. Vi ska heller inte vara se ned på det lilla sammanhanget, minns Jesu löfte att han är närvarande där två eller tre är församlade. Det stora och det lilla sammanhanget stödjer varandra.

En följdfråga är om visitorator ser skäl att dela på Skokloster och Yttergran som nu är en församling men som tidigare var två.

Visitorator uppmanar att tänka strategiskt. I Håbo sker en stadsbildning och samtidigt finns socknarna kvar kring denna stadsbildning. När det gäller Kalmar och Yttergran utgör de i hög grad samhället Bålsta och församlingsgränsen skär rakt igenom bebyggelsen. Visitorator uppmanade till att här att ett samråd med kommunen.

.....

I dag firar vi palmsöndag och jag avslutar med några strofer ur en av dagens psaltarpsalmer:

*Detta är Herrens eget verk, det står för våra ögon som ett under.
Detta är dagen då Herren grep in. Låt oss jubla och vara glada!
Herre, hjälp oss! Herre, ge oss framgång!
Välsignad den som kommer i Herrens namn!
Vi välsignar er från Herrens hus.*

Håbo den 9 april 2017

Anders Johansson
Visitor

Mats Lagergren
Notarie